

Uitspraak

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van XX, (voor het vervolg: 'klaagster') toentertijd klinisch in zorg bij Altrecht, zorgseenheid XX.

I. Verloop

De GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (voor het vervolg: de 'Klachtencommissie') ontving op 24 februari 2022 het klachtmeldingsformulier d.d. 23 februari 2022 van klaagster en heeft de klacht geregistreerd onder nummer GKPNU 011.222.2391.

Beschrijving van de klacht

De klacht houdt zakelijk samengevat in dat klaagster zich niet kan vinden in het besluit tot separatie op 06 februari 2022.

Bevoegdheid Klachtencommissie

Klaagster heeft een klacht over een situatie als bedoeld in artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: 'Wet verplichte ggz'). De Klachtencommissie is op grond van artikel 10:1 lid 2 van de Wet verplichte ggz bevoegd om uitspraak over de klacht te doen. Klaagster ontvangt verplichte zorg op grond van een crisismachtiging per 6 februari 2022 vervolgd door een voortgezette crisismachtiging op 9 februari 2022 wat is beëindigd per 18 februari 2022.

Hoorzitting

De klacht is behandeld in een hoorzitting van de Klachtencommissie op 03 maart 2022. In verband met de Covid-19 pandemie vond deze zitting plaats via beeldbellen (Google Meet).

Verschenen zijn

Klaagster:

- XX, klaagster
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: 'PVP')

Verweerder(s):

- XX, verpleegkundig specialist XX (voor het vervolg: 'verweester A')
- XX, psychiater XX (voor het vervolg: 'verweester B')

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter
- XX, psychiater
- XX, verpleegkundige

XX, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor een verslaglegging c.q. zakelijke samenvatting van hetgeen ter hoorzitting door de aanwezigen naar voren wordt gebracht. XX is aanwezig als toehoorder in de rol van plaatsvervangend ambtelijk secretaris.

Op grond van de Wet verplichte ggz moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken. Om die reden staan alleen in de aanhef van de uitspraak de namen van betrokkenen vermeld en worden verder alleen functies en rollen genoemd. De te publiceren uitspraak is geanonimiseerd.

Documenten

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 23 februari 2022
- Relevante informatie uit het medisch dossier van klaagster, met schriftelijke toestemming van klaagster voor inzage door de Klachtencommissie, bestaande uit: XX

II. Verslag van de hoorzitting

De voorzitter opent de vergadering en stelt vast dat aan de orde is de behandeling van de klacht die klaagster heeft ingediend over het besluit tot separatie op 06 februari 2022.

Er volgt een voorstelronde zodat duidelijk is wie aan de hoorzitting deelnemen.

Standpunt klaagster

Klaagster geeft aan dat zij graag wil dat de PVP begint en dat zij het daarna overneemt, omdat ze de zitting erg spannend vindt. De PVP vertelt dat er op 05 februari 2022 een incident is geweest. Er is toen een noodsituatie ontstaan toen klaagster werd aangesproken op haar gedrag nadat haar was verteld dat zij niet mocht roken. Hierbij heeft klaagster een verpleegkundige een stomp gegeven en een andere verpleegkundige in zijn arm gebeten. Hierna is er aangifte gedaan bij de politie en is klaagster overgebracht naar het politiecellencomplex in Houten. Klaagster geeft aan het verschrikkelijk te vinden dat zij een verpleegkundige heeft geslagen en de ander heeft gebeten. Zij was in een staat van paniek. Op de afdeling had zij aangegeven dat het niet goed met haar ging, maar daar werd bot op gereageerd. Hierdoor kreeg klaagster kortsluiting en is de situatie geëscaleerd. In het cellencomplex heeft klaagster PNEA-aanvallen gehad, het ging op dat vlak heel slecht met haar. Er is vanuit de politie tegen haar gezegd dat het niet goed is voor haar om daar te zijn en dat ze naar huis moest gaan. Klaagster was echter niet meer welkom op de afdeling, maar al haar spullen lagen er nog wel. Er is toen afgesproken dat zij samen met een vriendin thuis zou slapen en de volgende dag terug kon komen voor een zorgafstemmingsgesprek. Zij was echter zo in de war dat het haar niet meer lukte om helder te worden.

De politie heeft haar echter nooit thuis afgezet, maar bij het busstation van Utrecht Centraal en is vervolgens sneller dan zij doorhad vertrokken. Klaagster is vervolgens naar boven, naar de centrale hal, gelopen om hulp te zoeken. Zij wist niet hoe ze zichzelf veilig kon houden en was zich bewust van het feit dat ze wel opgenomen moest zijn. Daar heeft klaagster een PNEA-aanval gehad van overspoeling. Toevallig liep er een kinderarts langs en die heeft haar samen met NS-personeel naar de EHBO gebracht. Bij de EHBO-post is klaagster veel gaan switchen, onder andere naar delen die suïcidale uitingen deden. Zij heeft echter, in tegenstelling tot wat er in het rapport van de politie staat, nooit op het treinspoor gestaan. Dit was ook onmogelijk door de rij aan mensen die om haar heen stonden in het EHBO-kamertje. Klaagster was niet in staat om naar het spoor te lopen, mede vanwege haar PNEA-aanvallen. Uiteindelijk is er een andere politieagent geweest die klaagster rustig heeft weten te krijgen en van de EHBO naar het WA-huis heeft gebracht. Toen ze daar aankwam kreeg ze te horen dat ze in de isoleercel zou worden geplaatst. Klaagster vindt dit onterecht, omdat ze op dat moment rustig en aanspreekbaar was, er had beter extra medicatie gegeven kunnen worden en extra begeleiding zodat zij daar rustig de nacht door kon komen. De isoleercel van Altrecht is slechter geregeld dan die van de politie. Klaagster heeft herhaaldelijk op het (nood)knopje gedrukt, maar er

kwam niemand. Het was een schepje bovenop een situatie die al heel heftig voor haar was. Klaagster is hierin nog extra getraumatiseerd en dat vindt zij erg schadelijk.

Standpunt verweersters

Verweester A geeft aan dat zij vanuit de GGZ terughoudend zijn in separatie en alles in het werk stellen om een separatie te voorkomen. Het aantal separaties is mede om deze reden ook verminderd. Zij onderschrijft dat een separatie een eenzame opsluiting is en traumatische gevoelens kan oproepen. De separatie heeft niet plaatsgevonden in verband met het risico op suïcidaliteit bij klaagster, maar is uit veiligheidsoverwegingen ingezet in verband met de agressie voorafgaand aan het ontslag. Klaagster arriveerde rond 23.00 uur bij de crisisdienst. Er is toen met klaagster gesproken en besloten om over te gaan tot separeren voor de nacht. Verweester A benadrukt dat er 's nachts een andere situatie op de afdeling bestaat dan overdag. Er zijn slechts twee personeelsleden per afdeling aanwezig op ongeveer vijfenveertig patiënten. De volgende ochtend heeft verweester A klaagster in de separeer gezien en binnen een paar uur is er overgegaan tot plaatsing naar een andere afdeling. Aan verweester A wordt gevraagd hoe lang de separatie heeft geduurd. Hierop antwoordt zij dat de separatie rond 0.00 uur begon tot ongeveer 10.00 uur de volgende ochtend.

Vanuit de commissie wordt gevraagd waarom de 8:9 brief later op de dag is uitgereikt en niet bij aanvang van de verplichte zorg. Verweester A antwoordt dat dit in principe gedaan had moeten worden door de dienstdoende psychiater, maar dat dit niet is gebeurd. Zij hebben op 07 februari overdag de brief gemotiveerd op basis van de informatie die zij hebben gekregen van de dienstdoende psychiater.

De commissie merkt op dat in het dossier staat dat klaagster niet aanspreekbaar was, maar ter zitting zegt klaagster dit wel te zijn geweest. Klaagster specificeert dat zij aanspreekbaar was tot het moment dat zij hoorde dat zij werd gesepareerd, toen raakte zij in paniek en was zij niet meer aanspreekbaar. De PVP vult aan dat ook uit het dossier blijkt dat er niet gesepareerd had mogen worden.

Afronding en sluiting

Nadat de voorzitter constateert dat er vanuit de commissie geen vragen of opmerkingen meer zijn, wordt aan de aanwezigen gevraagd of zij vragen of opmerkingen hebben, waarbij klaagster het laatste woord krijgt. Verweester A onderstreept dat agressie tegen hulpverleners echt heel heftig is, waar ook zij getraumatiseerd door kunnen raken. Eén medewerker had na het incident met klaagster een blauw oog en de ander een bloeditstorting met tandafdrukken.

Klaagster erkent dat het niet goed is wat zij heeft gedaan, maar dat zij in haar jeugd misbruikt is door mannen. Zij raakte in de war toen haar hulpvraag werd afgewezen. Vanuit boosheid heeft zij tegen een prullenbak aan geschopt. Ze kwamen met z'n tweeën achter klaagster aan. Klaagster zag dat er twee grote mannen achter haar aankwamen en vanuit reflex heeft ze geslagen en gebeten. Zij zou dit nooit kunnen hebben gedaan in een normale situatie of als er afstand was gehouden. Het was een angstige situatie, waarna klaagster is gefixeerd.

De voorzitter geeft aan dat partijen uiterlijk 22 maart 2022 de onderbouwde uitspraak van de Klachtencommissie kunnen verwachten en sluit de hoorzitting.

III. Overwegingen en beoordeling

Op grond van de verklaringen tijdens de hoorzitting en de documenten die aan de Klachtencommissie ter beschikking staan, overweegt de Klachtencommissie het volgende.

Ten aanzien van de klacht over verplichte zorg worden achtereenvolgens de onderstaande punten besproken:

- Vooraf
- Algemene feiten en omstandigheden
- Over klaagster
- Over het ernstig nadeel
- Over de verplichte zorg
- Conclusie

Vooraf

Meer in het algemeen overweegt de Klachtencommissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wvvgz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het schriftelijk motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennisgeven hiervan aan de patiënt).

Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden ernstig nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel.

Daarnaast moet (ambulante) verplichte zorg veilig zijn voor de patiënt, de naastbetrokkenen en de hulpverlening.

De algemene feiten en omstandigheden

Klaagster was onvrijwillig opgenomen op grond van een crisismachtiging.

De burgemeester heeft daarbij de volgende vormen (voor zover hier van belang en zakelijk samengevat) van verplichte zorg toegewezen om ernstig nadeel af te wenden:

- Toedienen voeding/vocht
- Toedienen medicatie
- Verrichten medische controles, andere medische handelingen en therapeutische maatregelen
- Beperken van bewegingsvrijheid;
- Insluiten;
- Uitoefenen van toezicht;
- Onderzoek aan kleding of lichaam;
- Onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedrag-beïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen;
- Controleren op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen;
- Aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, met tot gevolg dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- Beperken van het recht op bezoek;
- Opnemen in een accommodatie.

Op 07 februari 2022 is aan klaagster een 'Informatiebrief' uitgereikt, waarop de redenen staan vermeld waarom de verplichte zorg gegeven wordt en waarom er geen andere mogelijkheden meer zijn dan de uitvoering van de benoemde verplichte zorg.

Op 24 februari 2022 is een klacht van klaagster ontvangen door de Klachtencommissie. Daarbij heeft klaagster aangegeven dat zij klaagt over het besluit tot separatie van 07 februari 2022.

Over klaagster

Klaagster is een 25-jarige vrouw bekend met DIS. Zij is momenteel in behandeling bij Care 2 Change, maar is voorgaande jaren ook in behandeling geweest bij Altrecht. Voorafgaand aan de huidige crisisopname, is klaagster verplicht opgenomen geweest wat daarna is omgezet in een vrijwillige opname. Na een incident op de afdeling is klaagster ontslagen en enkele dagen later weer opgenomen.

In de stukken wordt als (voorlopige) diagnose aangegeven dissociatieve identiteitsstoornis en dit wordt in de DSM-afgeleide classificatie als zodanig vermeld. De Klachtencommissie heeft geen reden hieraan te twijfelen. Hiernaast acht de commissie het voldoende duidelijk dat klaagster wel ziektebesef heeft, maar onvoldoende ziekte-inzicht heeft.

Over het ernstig nadeel

In de stukken en in de Informatiebrief wordt omschreven dat er sprake is van zowel ernstig nadeel voor klaagster zelf, als ernstig nadeel voor anderen.

Het nadeel voor klaagster bestaat o.a. uit een risico op het afroepen van agressie over zichzelf. Uit de door de commissie ontvangen stukken blijkt dat klaagster fysiek agressief gedrag vertoont richting hulpverleners en anderen wanneer zij haar zin niet krijgt. Hiernaast bestaat er ook een risico op fysieke schade richting klaagster zelf. Uit de stukken blijkt dat klaagster suïcidale uitingen heeft gedaan.

Het nadeel voor anderen bestaat uit een risico op ernstig fysiek letsel. Uit de door de commissie ontvangen stukken en de toelichting ter zitting blijkt dat er enkele dagen voorafgaand aan de separatie er tijdens de nachtdienst een incident is geweest tussen klaagster en twee afdelingsverpleegkundigen, waarbij klaagster de één een blauw oog heeft geslagen en de ander dermate hard heeft gebeten dat er een bloedingstorting is ontstaan.

De Klachtencommissie is, alles overziend, van mening dat het gedrag van klaagster een reëel risico inhoudt op ernstig nadeel voor klaagster zelf en voor anderen.

Over de verplichte zorg

De separatie heeft plaatsgevonden in de nacht van 06 februari op 07 februari 2022, startend rond 00.00 uur. Op 07 februari is er een informatiebrief aan klaagster uitgereikt. In de informatiebrief van 07 februari 2022 wordt aangegeven dat de verplichte zorg wordt gegeven om een crisissituatie en ernstig nadeel te voorkomen. Daarnaast dient de verplichte zorg om de geestelijke gezondheid van klaagster stabiel te maken en te herstellen, zodat klaagster weer zoveel mogelijk zelf kan bepalen wat zij doet.

De commissie begrijpt dat het besluit tot separatie traumatische gevoelens bij klaagster heeft opgewekt. Zij is echter van mening dat veiligheid van klaagster en haar omgeving prevaleert boven de individuele situatie van patiënten. Gezien de eerder agressie vanuit klaagster, acht zij het niet onredelijk dat behandelaars zijn overgegaan tot separatie van klaagster. Verweerdere zijn terecht tot separatie overgegaan om het ernstig nadeel (agressie) te beperken. Uit de hoorzitting blijkt dat zowel klaagster als verweerdere aangeven dat klaagster (na de mededeling van separatie) niet aanspreekbaar (c.q. niet voor rede vatbaar) was.

De informatiebrief van 7 februari 2022 is overdag uitgereikt aan klaagster, ter hoorzitting is aangegeven dat klaagster niet aanspreekbaar was ten tijde van separatie in de nacht van 6 op 7 februari 2022. De commissie begrijpt de overweging en acht dit verklaarbaar.

Conclusie.

Alles overziend is de Klachtencommissie van mening, dat er sprake is van ernstig nadeel in de zin van de Wet verplichte ggz, dat dit ernstig nadeel (mede) veroorzaakt werd door de stoornis van klaagster en dat zonder gedwongen ingrijpen het risico op dit ernstige nadeel niet kon worden weggenomen.

Hiernaast is de Klachtencommissie van mening dat er geen reëel alternatief voor de verplichte zorg in de vorm van separatie aanwezig was, gezien de niet aanspreekbaarheid van klaagster en het eerder genoemde incident. Separatie was nodig om het risico op ernstig nadeel af te wenden en de veiligheid te bevorderen.

De Klachtencommissie concludeert dat aan de voorwaarden voor het mogen toepassen van verplichte zorg is voldaan. De verplichte zorg voldoet aan de criteria van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en veiligheid. Dit betekent dat het besluit tot separatie terecht is geweest.

De klacht tegen de verplichte zorg in de vorm van separatie dient dan ook ongegrond te worden verklaard.

IV. Uitspraak

- De Klachtencommissie verklaart de klacht over het besluit tot separatie op 06 februari 2022 **ongegrond**.

Aldus besloten te Utrecht op 03 maart 2022 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de ambtelijk secretaris, in opdracht van de voorzitter, XX, op 10 maart 2022.

Nadat de Klachtencommissie een beslissing heeft genomen of indien de Klachtencommissie niet tijdig een beslissing heeft genomen, kunnen klaagster, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van klaagster een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht.